

Како да повећамо бројно стање шљива.

У данашње доба пољопривредник не сме да се бави само једном пољопривредном граном услед сталних промена цена на тржиштима, које су у знаку опадања. Неки производи, нарочито они са којима се пијаца засити, нагло губе цену тако, да се често продајом ових не могу ни производни трошкови покрити. Такав је случај последњих година са житарицама био. Понеки производи не могу уопште ни да се уновче, јер немају купца, као нпр. хмељ, који је у почетку имао баснословне цене да после падне у бесцење.

Нема више оног стабилног времена, када је пољопривредник тачно знао колико ће за своје производе добити још пре него што су они стасали. Знао је како се која грана и рентира, те је могао у том правцу и да оријентише своју производњу. Данас, услед нестабилног валутног стања, цене пољопривредних производа на пијацама непрестано се мењају, свакако услед општег поремећаја у размени добара у свету; услед кризе, а под том речју све се зло подразумева.

Једина грана чији производи још и данас имају релативно добру цену, јесте воћарство. На ширењу воћарства треба свим силама радити како у погледу квалитета тако и у погледу квантитета.

Држава је у овом правцу учинила своје. Пореским законом ослобођени су новоподигнути воћњаци 6 година од плаћања пореза. Цене воћних садница у државним и самоуправним расадницима тако су ниске, да су приступачне и најсиромашнијим пољопривредницима. Остаје сада на пољопривредницима да се користе повластицама, те да приведу у дело замисао одговорних чинилаца.

Треба радити на првом месту на повећању бројног стања шљивових дрвета, пошто ова воћка код нас најбоље успева а има и добру цену. Међутим, на досадањи начин, како се практикује сађење нових шљивика, то је тешко извести, с обзиром што су код нас свуда претежно ситна сељачка газдинства са површином од 3—5 хектара. Код оволиких поседа тешко је одвојити за шљивик више од пола хектара и у чисто воћарским крајевима. Остатак поседа распоређује се на окућницу, ораницу, шуму, ливаду и пашњак. Нашем сељаку није у традицији да купује хлеб, то се на селу сматра за велику срамоту и сиромаштину. Он хоће годишњу храну да произведе, јер кад хлеба има, све му је друго лако набавити.

Наш пољопривредник врло добро зна да често може да купи за само 1 товар сувих шљива по 5—6 товара пшенице или кукуруза. Зна и то да му је данас шљива најрентабилнија, па ипак он се и даље држи старог правила да мора да оси-

www.un

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

гура са свога имања за себе и породицу годишњу храну. Свето лепо резонује пољопривредник, а шта да радимо ако шљива не роди, па онда цене падну, или се уопште ни уновчити не може. Хлебац се мора јести, а без шљива се може.

Да би повећали бројно стање шљивових дрвета без штете за ораницу, нарочито на ситним поседима предлагемо и то:

I интензивно гајење шљива и

II гајење шљива са ратарским усевима.

I Интензивно гајење шљива.

Под интензивним гајењем шљива подразумева се:

1. максимално искоришћавање површине одређене за шљивак. Ово је најважнији моменат, услед већ напред наведеног разлога, да су већина наших пољопривредника ситно-поседници;

2. нега воћњака: орезивање, окопавање, ђубрење, наводњавање, чување од болести и штеточина, правилна берба и прерада и разумно уновчавање помоћу воћарских задруга.

II Гајење шљива са ратарским усевима.

У чисто воћарским крајевима сађење шљива по ораницама на великим размацама.

I Интензивно гајење шљива.

По најновијој теорији савремених стручњака, правило је да се воћним садницама даде што већи размак. Тако се за шљиву тражи да буде посађена на размаку од 6 метара, па да буде по чл. 11 Закона о непосредним порезима ослобођен шљивак од порезе. Неки стручњаци тврде што је већи размак шљиве се боље развијају, али да ли је то и рентабилно, то ћемо видети.

Имућан пољопривредник засади 4 хектара шљивом на 7 метара. На овој површини стане му нешто преко 800 стабала. Земљиште под младим шљивиком зирати 4—5 година сејући ратарске усеве, нарочито окопавине. После тога шљивак ограда и у њега пусти 40—100 комада свиња. У средини направи и свињац. Свиње добро храни али оне зато воћњак ђубре и земљу непрестано преврћу, тако да воћњак изгледа као плугом преоран. Сва нега коју шљиви поклања јесте пролетње кречење дебла и то се чини само у последње време. Раније се ни то није чинило, јер се кречење воћњака сматрало као раскош. Иначе се у шљивак улази кад шљиву треба обрати. Код овог начина рада шљива ипак рађа и воћар је потпуно задовољан. Ако шљива једне године не роди, родиће пшеница, кукуруз и виноград. Биће и стоке за продају. И имућан пољопривредник опет не оскудева што му је

буџет прихода подбацио за дваестак хиљада. Али слична газдинства су по селима реткост. Можда нема ни 5%. Остатак је ситнопоседник—сиротиња.

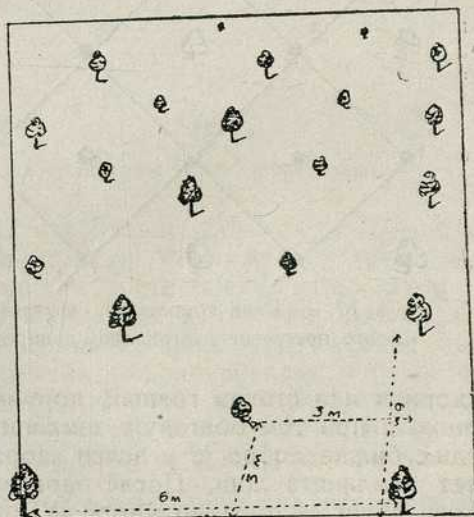
Да ли пољопривредник са 2—3 хектара земље може исто тако да ради као овај што га напред поменусмо? Не. Он иако посади 1 хектар под шљивом, то је за њега много, јер ће у случају да шљива не роди, да гладује. Овако велику површину он није у стању ни да затвори. Ако и то некако успе да учини, он у шљивак пусти 2—3 свиње, а понекад нема ниједно. Без свиња у воћњаку који се не окопава, земља се уледини и закорови и тако изгуби влагу, те плодови у јуну опадају. Потом и земља брзо осиромаша. Велики размак приликом подизања воћњака има и ту лошу страну што гране не покривају целу површину земље, те је губитак у влази за време суше врло велики.

Као што се види, ми смо за то да шљиву треба што ближе садити, те да се земљиште у коме наши пољопривредници већином оскудевају, што боље искористи.

Није давно било када су наши претци на 3 корака шљиву садити, па су ипак шљиве јели, ракију пекли и претека за продају имали.

Интензивно подизање шљивика могло би се извести на ова два начина:

1 Шљиве посадити на 6 метара у квадрату. По хектару стаје 277 комада. Висина 1,20 до највише 1,50 м. Између ових главних редова посадити само у једном правцу још 277 комада шљива (сл. 56). Висина стабла 0,80—1 м. По хектару стаје 554 саднице. Дакле 354 комада више него што стане када се шљива сади на 7 метара у квадрату.

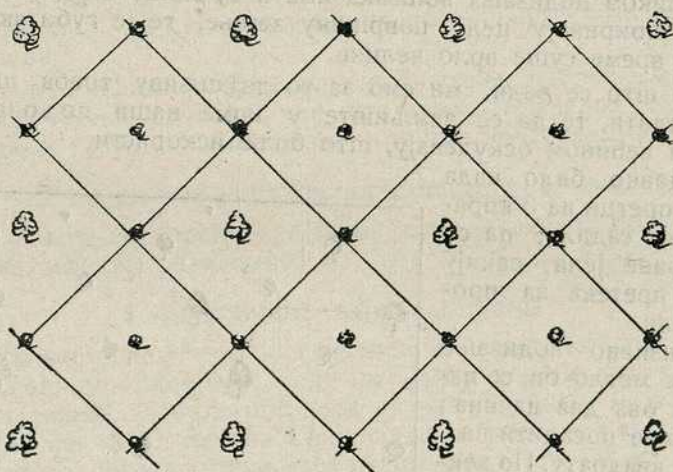

Сл. 56. — Шљивак са двоструким редовима.

После 15 година, или још и доцније, када се гране између појединих стабала буду укрштале и једна другој сметале, вади се половина, т. ј. 277 оних дрвета која су између главних редова била посађена. Тада остаје 277 шљива на 6 метара, што је потпуно довољно за шљиву пожегачу, произведена из изданака или калемљену на изданку.

За ових петнаестак и више година, док имамо дупле редове, имамо и дупле приносе у пуном смислу речи. Када се томе дода да младе воћке дају и крупније плодове, тек се онда види колика је корист постигнута оваквим начином рада.

Испод овако посађеног шљивака не сме ни травке бити нити се допушта да се површина земље заледини. Потребна су годишње 2—3 прашења. То није тако тегобан посао. Када пољопривредник стигне да окопа толике хектаре под кукурузом, ваљда ће то стићи и у шљиваку да уради. Прве три године земљиште се може искористити за сетву ратарских усева, нарочито се препоручују лептирасте биљке: пасуљ,

Сл. 57. — План комплетног шљивака на 3 м. у квадрату. Воћке пресечене дијагоналним линијама ваде се после 15 г.

грахорица или сточни грашак, које имају кратак вегетациони период, а при том обогађују земљиште азотом. Ове две последње биљке добро је у зелен заорати, нарочито ако је квалитет земљишта лош. После овог времена површина испод шљива држи се потпуно чиста. У оваквом воћњаку свиње се не могу држати.

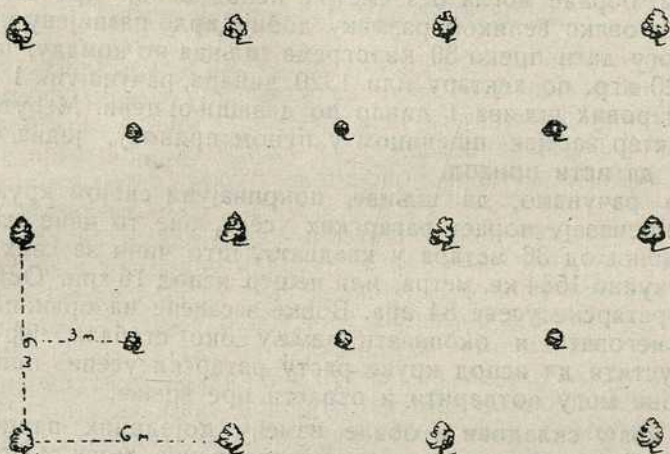
Добро је још сваког пролећа око стабала земљу покрити полузгорелим стајским ђубретом, које спречава испарење влаге. При паду кише испирањем овог слоја ђубрета један део хранивих материја односи вода у земљу жилама. На тај начин постигли смо двоструку корист: спречавамо испарење влаге из земље и ђубримо воћке.

2. Шљиве се могу садити на 3 метра у квадрату сл. 57. На тај начин стаје по хектару 1110 комада. Шљиве су свакако густе, али се земљиште док су ове млађе још боље

искоришћава него код првог начина. Зар не рекосмо напред да су наши претци и на 3 корака у квадрату шљиву садили.

После 15 година вади се прва партија од половину стабала 555 комада (сл. 58). Остаје још 554 стабала и то главни редови на 6 метара као и код првог начина, а споредни, између главних, само у једном правцу на растојању од 3 метара од главних редова, а 6 метара међусобно у реду. После 5—6 година вади се половина, те на крају остаје 277 стабала размакнутих на 6 метара у квадрату.

Сл. 58. — План шљивака после првог проређивања.

Овакав систем рада већ одавно практикују француски воћари и то не само за шљиву, већ и за све друге врсте воћа. Често комбинују по две врсте заједно на пр. шљиву са бресквима, јабуку са крушкама или кајсијама и томе сл. Овај систем усвојили су и американци иако имају велике површине за зираћење. Савремени пољопривредник мора да тежи да дату површину земљишта до краја могућих граница искоришћује. Ни наш пољопривредник не треба да чини изузетак, јер и ми немамо земље, бар зиратне земље, на претек.

II Подизање шљивака на великим растојањима као међукултуре са ратарским усевима.

У почетку смо већ рекли да пољопривредна производња не сме данас бити једнострана. Изузетак може бити само у појединим пределима и код појединих пољопривредника чији је посед такав, да на њему може да расте само одређен број културних биљака, као н. пр. кукуруз у долинама око река, које се редовно сваког пролећа за време великих киша изливају из свога корита. Затим каменита тла у којима може само лоза да успева.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Таласаста површина земљишта и брежуљци са благим нагибом могу бити засађени воћем, а нарочито шљивама. Пошто је немогуће да се сва ова површина засади воћкама, јер би остали са малом површином за гајење житарица, ми предлажемо да се у таквим пределима нарочито подесним за воће сади шљива на великим размацима н. пр. 15 метара у квадрату.

На 15 метара у квадрату стаје по хектару 44 саднице. Дебла морају бити висока до 1.80 м. да би сточна запрега приликом обраде могла без сметње испод воћки пролазити. Шљиве на овако великом размаку добију врло развијену круну, те могу дати преко 30 килограма шљива по комаду, што чини 1320 кгр. по хектару или 1320 динара, рачунајући 1 килограм силових шљива 1 динар по данашњој цени. Међутим, данас хектар засејан пшеницом у пуном приносу, једва ако може да да исти приход.

Ако рачунамо, да шљиве, покривајући својом круном земљу, спречавају пораст ратарских усева, оне то чине свака на површини од 36 метара у квадрату, што чини за свих 44 комада укупно 1584 кв. метра, или нешто испод 16 ари. Остаје ипак за ратарске усеве 84 ара. Воћке засађене на ораницама морамо неговати и окопавати земљу око стабала, јер не смемо пустити да испод круне расту ратарски усеви, пошто се плодови могу потпарити и отпасти пре зрења.

На крају склади и обале између појединих парцела по којима бескорисно расту корови и шипражје, могу се искористити сађењем шљива тако, да једну половину дужине склада ужива један, а другу половину други поседник земљишта.

И ивице државних, бановинских и сеоских путева могле би се шљивом засадити. Али како ми још слабо чувамо општу имовину, то би требало уз сваку шљиву и стражара поставити, а то је засада немогуће.

Када би се све ово извело, неизмерне користи би наш народ и Држава од шљива имали. Само један хектар даје 1320 динара. Хиљаду хектара дали би 1.320.000 кгр. шљива или исто толико динара. А зар је мало села са по хиљаду хектара оранице. Само стотину села са по хиљаду хектара посађених шљива на ораницама узела би 132.000.000 динара годишње, рачунајући шљиву по данашњој цени, а то су крупни бројеви, чије би се благотворно дејство брзо осетило у целој земљи.

Када би само по један пољопривредник у сваком воћарском селу усвојио наш предлог, сигурни смо да не би требала даља пропаганда. Довољно је да наш сељак види да је то изводљиво и корисно, па је он готов да то исто учини.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Не треба да заборавимо да је кључ свеукупног економског живота у рукама наших пољопривредника. У рукама оних многобројних ситних земљопоседника, који би мало интензивнијим радом могли и у данашње време да створе живот и снашљивијим и лепшим.

Миливоје Н. Лолић,
рески пољоприв. референт.

Дојиси.

Наша напредна сеоска газдинства.

У нашој земљи се чешће може наићи на пољопривредна газдинства, којима управљају свршени ђаци пољопривредних школа, а која својим уређајем служе за узор околини. На њих долазе посетиоци из ближе па и даље околине, како из реда пољопривредника, тако и непољопривредника, да виде уређај и рад на истим.

Оваквих газдинстава прилично има околина Ваљева. Можда баш природне красоте те околине чине, да се школовани синови нашега села враћају на огњишта својих оцова, да на њима стварају и постижу свој циљ и величину.

На једно од таквих газдинстава ћемо наићи, ако се из Ваљева упутимо лозничким путем, уз речицу Обницу, чије корито кривуда кроз валовито земљиште, прошарано дивним шумским површинама, ливадама, воћњацима и њивама. Неколико км се иде тим путем, па се скреће десно, у правцу Бегове Воде, где се наилази на један део тога газдинства. Још мало путовања, доста лошим и стрмим сеоским путем, па ће се на то газдинство наићи.

Оно се, као и цело село, налази на брежуљкастом терену. Знали смо да је оно већ ту, кад пред собом спазисмо растило са младим и брижљиво негованим воћним садницама. Уђосмо у двориште где нас дочека једна старица, која код нас остави утисак паметне и васпитане жене. Претстависмо јој се и рекосмо да желимо разгледати њихово газдинство. „Добро, изволите сести, сад ћу ја дозвати мога сина“, рече старица и замаче иза куће.

У том међувремену, ми онако с места, разгледамо двориште и зграде. Могло је се видети да није много полагано на украшавање дворишта. Само је све на своје месту и у реду. На северо-западној страни од дворишта простире се шљивар, па све остало: јабучар, растило воћно, градина, и даље, иза ових, види се повећа површина стрништа.

У дворишту три куће и више зграда, које ћемо после разгледати. Ено, и пчеланик је ту, рече ми друг! Наилази и домаћин. — Поздрависмо се с њим и рекосмо му оно исто што и његовој мајци, кад смо дошли. „Баш ми је драго што сте ме у томе циљу посетили“.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А